

Stadsledningsförvaltningen
Överförmyndarkansliet

Tjänsteskrivelse

2023-12-05
ÖFN/2023:4

Revidering av överförmyndarnämndens samlade arvodesriktlinjer

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden fastställer de uppdaterade interna arvodesriktlinjerna.

Sammanfattning

Enligt 12 kap 16 § föräldrabalken har en god man rätt till ett skäligt arvode. Det föreskrivs i förarbetena till lagen att det finns ett betydande ideellt inslag - en god man kan således inte räkna med en traditionell lön.

I de uppdaterade arvodesriktlinjerna har stadens samtliga riktlinjer för arvodering av godemän, förvaltare och förmyndare samlats. Dessa uppgifter har tidigare funnits i olika dokument. Till viss del har uppgifterna inte funnits nedtecknade och har i stället endast varit en muntlig överenskommelse inom överförmyndarkansliet. Det finns således behov av att samla uppgifterna i ett gemensamt dokument. Arvoden som har justerats bedöms ingå i befintlig budget.

Förändringar från tidigare arvodesriktlinjer kan sammanfattas i följande punkter:

- Nämnden inför ett särskilt arvode för nystartat uppdrag. Arvodet betalas ut som en engångssumma med 500 kr och det är alltid staden som står för arvodet.
- Arvode för tillfälligt godmanskap enligt 11 kap. 1–3 §§ FB inkluderas i riktlinjerna.
- Arvode avseende förordnad förmyndare inkluderas i riktlinjerna.
- Schablonarvodet för kostnadsersättning har sänkts för godmanskap enligt 11 kap. 1 § FB, 11 kap. 3 § FB och förordnade förmyndare.

Handlingar

- Arvodesriktlinjer för gode män, förvaltare och förmyndare
- Cirkulär från SKR om arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare med flera

Johannes Claesson
Enhetschef

Arvodesriktlinjer

för gode män, förvaltare och förmyndare

Fastställd 2006-09-26, reviderad 2010-12-14, reviderad 2014-12-10, reviderad 2018-06-17,

Innehållsförteckning

Rätten till arvode.....	3
Ett ideellt uppdrag.....	3
Vem betalar arvodet.....	3
Hur beräknas arvodet.....	3
Vem beslutar om arvodet.....	4
Arvode och kostnadsersättningar för förmyndare, gode män o förvaltare.....	4
Förvalta egendom	4
Sörja för person	5
Bevaka rätt.....	6
Särskilt arvode för nystartat uppdrag.....	6
Tillfälligt godmanskap enligt 11 kap. 1–3 §§ FB.....	7
Ta ut kostnader för resor under året.....	8
Generella frågor kring arvode och kostnadsersättning	8
Vem skall betala arvodet och kostnadsersättningen.....	8
Större kostnader.....	9
Arvode och kostnadsersättning avseende gode män för ensamkommande barn.....	9
Arvode och kostnadsersättning avseende förordnad förmyndare	9

Arvode till god man och förvaltare

Rätten till arvode

Den som har förordnats till förmyndare, god man eller förvaltare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för nödvändiga utgifter för uppdraget (12 kap 16 § föräldrabalken). Föräldrar som är förmyndare till sina barn har normalt inte rätt till arvode. Nära anhöriga som förordnats till god man eller förvaltare har rätt till arvode men brukar ofta avstå från denna rätt.

Ett ideellt uppdrag

Lagstiftaren säger att ett uppdrag som god man eller förvaltare till stor del är ett ideellt uppdrag. Ställföreträdare kan därför inte förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och som omfattar allt vad denne har utfört för sin huvudman.

Vem betalar arvodet

Enligt huvudregeln är det huvudmannen, den som har god man eller förvaltare, som ska betala arvodet och ersättningen för nödvändiga utgifter.

En förutsättning för att huvudmannen ska vara skyldig att betala arvodet är att huvudmannen antingen har inkomster före avdrag för skatt som överstiger 2,65 basbelopp eller samlade tillgångar som överstiger två basbelopp. Om inkomsterna understiger 2,65 basbelopp samtidigt som tillgångarna understiger två basbelopp ska staden betala arvodet. Om antingen inkomsterna eller tillgångarna överstiger sina respektive beloppsgränser men inte med så stort belopp att det täcker hela arvodet görs en fördelning mellan huvudmannen och staden. Huvudmannen får betala så mycket av arvodet som inkomsterna eller tillgångarna överstiger sina respektive beloppsgränser och staden får betala det som resterar.

Undantag kan göras i det särskilda fallet t ex om huvudmannen har höga levnadsomkostnader för medicin, sjukvård etc. I ett sådant fall kan staden svara för arvodet även om inkomsterna överstiger två basbelopp. Det är upp till ställföreträdaren att redovisa att särskilda skäl föreligger som motiverar undantag från huvudregeln.

Om uppdraget avser att bevaka huvudmannens rätt i ett oskiftat dödsbo är det dödsboet som skall betala arvodet. Även här kan undantag göras om det finns särskilda skäl.

Hur beräknas arvodet

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR, tidigare SKL) har i cirkulär 22:31 fastslagit vissa riktlinjer för arvoden och kostnadsersättnings storlek. Överförmyndarnämnden i Solna stad tillämpar i huvudsak de av SKR:s rekommenderade arvoden. Det bör dock betonas att nämnden prövar varje enskilt ärende för sig utifrån de förutsättningar som föreligger i det enskilda fallet. Det betyder att arvodet kan skifta över tid beroende på vilka insatser ställföreträdaren har gjort.

En närmare redogörelse för nämndens arvodesprinciper framgår under rubriken Arvode och kostnadsersättningar för förmyndare, gode män och förvaltare som antogs av

överförmyndarnämnden den 26 september 2006 och reviderades den 14 december 2010 samt 17 juni 2018.

Vem beslutar om arvodet

Det är överförmyndarnämnden som beslutar både om arvodets storlek och vem som skall betala arvodet. Nämndens beslut kan överklagas till tingsrätten.

Arvode och kostnadsersättningar för förmyndare, gode män och förvaltare

I samtliga nedan angivna kategorier ingår i uppdraget kontakten med överförmyndarnämnden, upprättandet av förteckning, årsräkning eller sluträkning, upprättandet av deklaration samt avlämnandet av redogörelse för huvudmannens situation, i vilken redogörelse även bör ingå uppgift om omfattningen av uppdraget och om det under året varit någon speciellt tidskrävande extra uppgift. De för de olika kategorierna angivna arbetsuppgifterna innefattar det löpande normala arbetet.

Förvalta egendom

Ställföreträdaren ska förvalta huvudmannens tillgångar på bästa sätt för denne såsom att betala räkningar, göra omplacering m.m. Tillgångarna ska i skälig omfattning användas för huvudmannens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De tillgångar som därutöver finns ska enligt huvudregeln placeras tryggt och ge en skälig avkastning (12 kap. 4 § FB).

Kategorier	Grundarvode per år i % av basbeloppet
Kategori 1	
Huvudmannen har ett person-/transaktionskonto, ev. också ett sparkonto med ett mindre belopp. Han/hon förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende ska ställföreträdaren regelbundet - en gång/månad är lämpligt - kontrollera kassaboken som ska föras för varje boende. Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.	10 – 15 %
Kategori 2	
Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar t.ex. ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter som t.ex. Kronofogden, Försäkringskassan (skuldsanering t.ex.) och banker eller andra finansrörelser. Kan förekomma finansiella åtgärder i ett oskiftat dödsbo eller näringsverksamhet av mer periodisk karaktär.	10 -30 %
Kategori 3	
Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för t.ex. skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.), övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndaren/överförmyndarnämnden.	30 - %

Sörja för person

Med sörja för person menas att ställföreträdaren ska se till att huvudmannen får den hjälp och det bistånd denne behöver och har rätt till. Det är dock inte ställföreträdaren som ska utföra uppgifter som t.ex. omfattas av insatser inom socialtjänstens område (prop. 1979/80:1 Om socialtjänsten s. 227 f. och SOU 2004:112 s. 461). Om denne ändå åtar sig sådana uppgifter kan han eller hon inte räkna med att få ersättning för detta.

Kategori 1	Grundarvode per år i % av basbeloppet
Ett besök per månad eller annat utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget, kontakt per telefon eller genom annan teknik med huvudmannen och/eller boendet, ajourhållning om den personliga situationen. Antalet besök hos huvudmannen bör inte vara för få, i det enskilda fallet, då det i vissa fall endast genom ett personligt besök kan klarläggas om insatser sköts korrekt och om det finns behov av andra åtgärder.	10 - 15 %
Kategori 2	
Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal eller annat medium varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter. Allt utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget.	10 - 30 %
Kategori 3	
Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, anhöriga och myndigheter.	30 % -

Bevaka rätt

Att bevaka rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för dennes person varmed detta arvoderas inom ramen enligt tidigare avsnitt. Det kan däremot uppstå speciella händelser utöver de normalt förekommande, t.ex. att huvudmannen blir delägare i ett dödsbo, skuldsanering behöver hanteras eller att dennes fastighet ska säljas. Då det gäller enstaka eller begränsade händelser är det lämpligare att arvoda per timme för viss angelägenhet utöver arvode enligt procent av prisbasbeloppet för uppdraget i övrigt, än med stöd av procent av prisbasbeloppet. Ställföreträdaren bör i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. I vissa situationer kan det vara rimligt med en motivering varför ställföreträdaren själv utfört åtgärden i stället för att anlita annan aktör (beställa en tjänst av någon annan).

Kategori 1	
T.ex. lägenhetsavveckling, försäljning av fastighet eller bostadsrätt med hjälp av mäklare, boutredning och arvskifte, kontakter med fordringsägare. Kan också avse större insatser kopplat till assistansersättning, skuldsanering eller andra insatser för den enskilde.	200-300 kr/tim
Kategori 2	
T.ex. mer kvalificerat arbete vid boutredning och arvskifte, överklagan/process kring personlig assistans eller andra välfärdsförmåner där insatsen är av kvalificerad art och av större juridisk karaktär	300-400 kr/tim
Kategori 3	
T.ex. medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete med krav på särskild kompetens som ställföreträdaren besitter.	400-550 kr/tim

Särskilt arvode vid nystartat uppdrag

Vid nystartat uppdrag enligt 11 kap. 4 § och 11 kap. 7 § FB utgår extra arvode med 500 kr. Arvodet betalas ut efter att redovisad förteckning granskats och det är alltid staden som står för kostnaden. Extra arvode utgår ej vid byte av ställföreträdare.

Tillfälligt godmanskap enligt 11 kap. 1–3 §§ FB

Den som utses till god man enligt någon av bestämmelserna i 11 kap. 1–3 §§ FB har rätt till ett skäligt arvode. Ett sådant uppdrag är av tillfällig art och är begränsat till specifika uppgifter.

Uppdraget som god man enligt 11 kap. 1 § FB innebär att i förmyndarens ställe vårda den underåriges angelägenheter. Uppdraget arvoderas med 5 % av prisbasbeloppet. Om det har funnits kostnader i samband med utförandet av uppdraget bedöms 1 % av prisbasbeloppet som skälig ersättning. Om kostnaderna överstiger denna ersättning finns det möjlighet att ansöka om faktisk kostnadsersättning mot uppvisande av underlag för samtliga utgifter.

Uppdraget som god man enligt 11 kap. 2 § FB är begränsat till specifika uppgifter och rättshandlingar. Uppdraget innebär enstaka eller begränsade händelser och det anses därmed lämpligt att arvoda per timme för det specifika uppdrag som godemannen har utfört. Ställföreträdaren bör i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. Se kategori 1 – 3 under rubriken arvode för att bevaka rätt för mer information. Om det har funnits kostnader i samband med utförandet av uppdraget bedöms 1 % av prisbasbeloppet som skälig ersättning. Om kostnaderna överstiger denna ersättning finns det möjlighet att ansöka om faktisk kostnadsersättning mot uppvisande av underlag för samtliga utgifter.

Uppdraget som god man enligt 11 kap. 3 § FB innebär i den inledande fasen att bevaka bortavarande arvinges rätt i dödsbo. Uppdraget innebär enstaka eller begränsade händelser och det anses därmed lämpligt att arvoda per timme för det specifika uppdrag som godemannen har utfört. Ställföreträdaren bör i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. Se kategori 1 – 3 under rubriken arvode för att bevaka rätt för mer information. När dödsboet har skiftats gäller godemannens uppdrag främst att förvalta den bortavarande arvingens lott. Denna del av uppdraget arvoderas med 5 % av prisbasbeloppet och 1 % av prisbasbeloppet för kostnadsersättning.

Information angående kostnadsersättningar mm

Ta ut kostnader för resor under året

Utan särskilt förhandsmedgivande eller något krav om verifikationer kan ställföreträdaren (gode mannen eller förvaltaren) få ersättning upp till ett belopp som motsvarar två procent av basbeloppet. De utgifter som här avses är kostnader för normalt förekommande löpande utgifter såsom kostnader för kortare resor, telefon, porto och liknande. Schablonersättningen omfattar således inte kostnader för dyrare bilresor, biljettkostnader för längre resor med allmänna kommunikationsmedel och dylikt. Efter beslut av överförmyndarnämnden kan dessa kostnader tas ut av huvudmannens medel vid tidpunkt då kostnaden uppstått och bör därför tas med under rubriken utgifter i årsräkningen. Om kostnaden kan förutses ska överförmyndarnämndens medgivande inhämtas i förväg. I samband därmed är det naturligtvis även viktigt att du som ställföreträdare noga överväger om den enskildes ekonomi tillåter utgifter i sådan omfattning. Till skillnad från schablonersättningen skall dessa större kostnader givetvis även kunna verifieras i likhet med andra kostnader som tas upp i årsräkningen. Överförmyndarnämndens generella inställning är att kollektiva resmedel i första hand ska tillgripas vid kortare resor inom förordnandet. Längre resor med bil ska på förhand godkännas. Nämnden menar att ställföreträdare förväntas besöka sin huvudman en gång per månad om inte uppdraget medför andra förutsättningar.

Generella frågor kring arvode och kostnadsersättning

När överförmyndarnämnden bestämmer ställföreträdarens arvode görs en bedömning av huvudmannens faktiska behov med anledning av förordnandet. Arvode medges för det arbete som har krävts med anledning av uppdraget som ställföreträdare. Arvode för utfört arbete som inte kan anses rymmas i uppdraget som ställföreträdare kan inte betalas ut. Har du som ställföreträdare flera huvudmän ställer överförmyndarnämnden krav på att du i görligaste mån samordnar resor till dessa olika personer – allt för att värna om huvudmannens ekonomi.

Vem skall betala arvodet och kostnadsersättningen?

Enligt gällande lagstiftning gäller som huvudregel att det är huvudmannen som skall betala arvodet och kostnadsersättningen. En förutsättning för att huvudmannen skall vara skyldig att betala arvodet är att huvudmannen under året haft inkomster som överstiger 2, 65 basbelopp eller tillgångar som överstiger två basbelopp. Om både inkomsterna och tillgångarna understiger sina respektive beloppsgränser skall staden betala arvodet. Undantag från huvudregeln om att huvudmannen skall betala arvodet kan göras om det finns särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan t ex vara att huvudmannen har höga levnadsomkostnader för medicin, sjukvård etc. I sådana fall kan staden få svara för arvodet även om inkomsterna eller tillgångarna överstiger två basbelopp.

Större kostnader

Vid större kostnader såsom längre resor med bil, biljettkostnader, övernattningar etc ska i normalfallet huvudmannen stå för. Om kostnaderna kan förutses ska ställföreträdaren ansöka om uttagsmedgivande vid den tidpunkt som kostnaden uppstår.

Om ställföreträdaren är medveten om att huvudmannen saknar ekonomiska förutsättningar att betala för större kostnader såsom längre resor etc bör frågan väckas om det är lämpligare att utse en ny god man eller förvaltare på den plats där huvudmannen vistas. Överförmyndarnämnden och SKR är av uppfattningen att Solna Stad inte i normalfallet ska stå för kostnader av det här slaget.

Arvode och kostnadsersättning avseende gode män för ensamkommande barn

Beslut om arvode och ersättning avseende gode män för ensamkommande barn följer nedanstående modell.

Ett normalarvode motsvarar ett årligt schablonarvode om 25 % av prisbasbeloppet (ca 1 100 kr/mån för år 2023) samt kostnadsersättning om 2 % av prisbasbeloppet. Beslut om arvode och kostnadsersättning ska enligt lag alltid fattas efter en skälighetsbedömning vilket kan påverka arvodets storlek.

Uppdragen redovisas halvårsvis senast 31 juli (för perioden 1 januari – 30 juni) och senast 31 januari (för perioden 1 juli – 31 december). I samband med att uppdragen redovisas har gode männen också möjlighet att ansöka om arvode som således utbetalas halvårsvis.

Arvode och kostnadsersättning avseende förordnad förmyndare

Förordnad förmyndare och medförmyndare har rätt till ett skäligt arvode för sitt uppdrag enligt 12 kap 16 § föräldrabalken. Den som är förordnad som vårdnadshavare är också förordnad som förmyndare om inte annat anges. Ett skäligt arvode för ett ”normaluppdrag” som förordnad förmyndare bedöms vara 5 % av prisbasbeloppet. Om det har funnits kostnader i samband med utförandet av uppdraget bedöms 1 % av prisbasbeloppet som skälig ersättning. Om kostnaderna överstiger denna ersättning finns det möjlighet att ansöka om faktisk kostnadsersättning mot uppvisande av underlag för samtliga utgifter.

Socialförvaltningen ansvarar för granskning och arvodering av vårdnadsdelen för den som är förordnad som vårdnadshavare.

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Cirkulärnr:	22:31
Diariernr:	2022/00122
Handläggare:	Kalle Larsson
Ämnesord:	Arvodering, förmyndare, överförmyndare, gode män, förvaltare, tillfällig vårdnadshavare
Avdelning:	Avdelningen för juridik
Datum:	2022-10-20
Mottagare:	Juridik – kommunal och regional förvaltning Överförmyndarfrågor – kommunal förvaltning Överförmyndarfrågor – kommunal nämnd Gemensamma överförmyndarnämnder
Rubrik:	Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare m.fl.
Ersätter:	18:7, 07:74, 1997:149, 1990:120

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR, tidigare SKL) har under längre tid givit ut cirkulär innehållande summering av gällande rätt och rekommendationer om arvoden och ersättningar till förordnade ställföreträdare, senast genom cirkulär 18:7. Sedan 2018 har det tillkommit vissa lagändringar samt att praxis har förtydligat några områden. Nu aktuellt cirkulär är således en viss ombearbetning av det tidigare cirkuläret 18:7 men innehåller i vissa delar nya avsnitt. Tanken är att alla typer av förordnade ställföreträdare, där överförmyndaren utövar tillsyn, finns berörda i nu aktuellt cirkulär.

Det är dock viktigt att framhålla att det är överförmyndaren som ensam beslutar om arvode och ersättning, i det specifika ärendet, till de olika ställföreträdarna, efter de lokala förutsättningar som råder i varje kommun eller på orten. Såväl arvodet som ersättningen ska vara skälig. Detta framgår av 12 kap. 16 § respektive 6 kap. 10 f § föräldrabalken (FB).

I cirkuläret används genomgående begreppet överförmyndare om myndigheten. Det som sägs om överförmyndare gäller också för överförmyndarnämnd eller gemensam överförmyndarnämnd.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

CIRKULÄR 22:31

Avdelningen för juridik
Kalle Larsson

Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare med flera

1. Inledning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR, tidigare SKL) gav 2007 ut cirkuläret 07:74 Förslag till ersättningsregler för att överförmyndarna och överförmyndarnämnderna/de gemensamma överförmyndarnämnderna skulle få ett bättre, enklare och mer adekvat underlag för sina arvodesbeslut än det underlag som funnits dessförinnan. Därefter togs ett nytt cirkulär fram 2018 (18:7) vilket liksom tidigare innehöll rekommendationer om arvoden och ersättningar till förordnade ställföreträdare. Sedan 2018 har det tillkommit vissa lagändringar samt att praxis har förtydligat några områden. Nu aktuellt cirkulär är således en viss ombearbetning av det tidigare cirkuläret 18:7 men innehåller i vissa delar nya avsnitt.

Det är dock viktigt att framhålla att det är överförmyndaren som ensam beslutar om arvode och ersättning, i det specifika ärendet, till de olika ställföreträdarna, efter de lokala förutsättningar som råder i varje kommun eller på orten. Såväl arvodet som ersättningen ska vara skälig. Detta framgår av 12 kap. 16 § respektive 6 kap. 10 f § föräldrabalken (FB).

I cirkuläret används genomgående begreppet överförmyndare om myndigheten. Det som sägs om överförmyndare gäller också för överförmyndarnämnd eller gemensam överförmyndarnämnd.

2. Uppdraget

Överförmyndaren har tillsyn över olika typer av ställföreträdarskap enligt föräldrabalken respektive lagen om god man för ensamkommande barn. De olika typer av ställföreträdare det kan handla om är följande.

a) Förordnad förmyndare enligt 10 kap. föräldrabalken

En förordnad förmyndares uppdrag är att förvalta omyndigas tillgångar och företräda dem i angelägenheter som rör tillgångarna (12 kap. 1 § FB). Det betyder att en förordnad förmyndare inte företräder barnet i personliga angelägenheter utan bara i ekonomiska och bevakar barnets rätt i frågor som hör ihop med dess tillgångar. Bestämmelser om hur förordnade förmyndare ska förvalta den omyndiges tillgångar finns i 14 kap. FB.

En medförmyndare har inom sitt uppdrag samma skyldigheter och rättigheter som en förordnad förmyndare.

b) God man och förvaltare enligt 11 kap. föräldrabalken

En god man enligt 11 kap. 4 § FB och förvaltare enligt 11 kap. 7 § FB har att bevaka sin huvudmans rätt, förvalta hans eller hennes egendom och sörja för dennes person. Uppdraget kan avse alla dessa tre områden men kan också vara begränsat till ett eller två av uppdragen. Det kan också avse ett specifikt uppdrag som att t.ex. företräda huvudmannen vid en fastighetsförsäljning.

Det ingår inte i uppdraget som god man eller förvaltare att överta uppgifter som t.ex. omfattas av insatser som kan ges till stöd av socialtjänstlagen (2001:453) SoL. Det är således inte ställföreträdaren som ska följa med huvudmannen till exempelvis läkare eller tandläkare, eller följa med och handla kläder. Ställföreträdaren ska däremot se till att huvudmannen får hjälp av olika stödinsatser. En kontaktperson, som kan beviljas enligt SoL, kan exempelvis fungera som personligt stöd samt förmedla läkarbesök och hjälpa till med en meningsfylld fritidssysselsättning (prop. 1979/80:1 Om socialtjänsten s. 227 f). En god man eller förvaltare kan ses som ett biträde åt huvudmannen, särskilt när det gäller att rättshandla för den enskilde varmed ställföreträdaren i viss utsträckning får samma ställning som en fullmäktig, se Högsta domstolens avgörande Ö 5698–21.

Gode män enligt 11 kap. 1–3 §§ FB har ett mer tillfälligt uppdrag som består i att företräda en enskild enligt angivet lagrum.

c) God man för ensamkommande barn

En god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn har att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Den gode mannen har rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. Däremot ingår det inte i uppdraget att ansvara för den dagliga omvårdnaden eller tillsynen av barnet. Den gode mannen har heller ingen försörjningsskyldighet gentemot barnet.

d) Särskilt förordnad vårdnadshavare

Den eller de personer som förordnas särskilt av tingsrätten till vårdnadshavare blir med automatik även förmyndare för den omyndige om inget annat sägs. Det betyder att bestämmelserna om förordnade förmyndare i bl.a. 12 kap. FB gäller (se ovan under a). Bestämmelserna i 14 kap. FB om vården av den omyndiges egendom gäller även för dessa personer i den del som omfattar förmynderskapet.

e) Tillfällig vårdnadshavare

Den eller de personer som förordnas som tillfällig vårdnadshavare enligt 6 kap. 10 d § FB av tingsrätten blir med automatik även förmyndare för den omyndige om inget annat sägs. Det betyder att bestämmelserna om förordnade förmyndare i bl.a. 12 kap. FB gäller även detta förordnande (se ovan under a). Bestämmelserna i 14 kap. FB om vården av den omyndiges egendom gäller även för dessa personer i den del som omfattar förmynderskapet. För fördjupad läsning om tillfällig vårdnadshavare, se SKR cirkulär 21:37.

3. Ställföreträdarens rätt till arvode

Den som utses som ställföreträdare (förordnad förmyndare, god man, förvaltare eller tillfällig vårdnadshavare) har rätt till ett skäligt arvode för sitt uppdrag och rätt till ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande (12 kap. 16 § FB samt 6 kap. 10 f § FB).

Överförmyndaren har full frihet att bestämma hur ofta och för vilken tid arvode och ersättning för utgifter ska betalas. I förarbetena (prop. 1993/94:251 s. 220) sägs dock att om det inte finns några speciella omständigheter är det naturligt att arvoderingen sker årligen för de mer långvariga ställföreträdarskapen. Överförmyndaren behöver ha någon form av redovisning från ställföreträdaren som visar vad som skett inom uppdraget (SOU 2021:36 s. 340). Bedömningen ska ske utifrån faktiska förutsättningar inom såväl uppdraget, förutsättningar på orten och lokala riktlinjer. En begäran om arvode bör precis som annan skriftväxling hanteras enligt förvaltningslagens ramar. En begäran om arvode ska således hanteras och ett beslut fattas oaktat överförmyndarens riktlinjer eller när/hur en begäran om arvode har inkommit, se 12 § FL.

Ett ideellt uppdrag

Av förarbetena till lagstiftningen framgår att uppdrag som god man eller förvaltare präglas av ett betydande mått av ideell verksamhet (SOU 2004:112 s. 823). Det är ett frivilligt uppdrag och inte fråga om en anställning. Ställföreträdaren kan därför inte förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och som omfattar allt vad denne har utfört för sin huvudman. Ställföreträdaren kan därför inte heller få ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Att vara förordnad som ställföreträdare innebär inte heller att det föreligger något avtalsförhållande med kommunen eller den enskilda, se Svea hovrätt ÖÅ 3416–18 samt SOU 2021:36 s. 341. Kommunen är varken avtalspart, uppdragsgivare eller arbetsgivare till ställföreträdaren.

Överförmyndaren bör dock ha i åtanke att om man önskar ha kvar kompetenta ställföreträdare och skapa förutsättningar för att rekrytera nya personer till uppdrag som förordnad ställföreträdare bör ersättningen inte sättas alltför lågt.

4. Arvode till god man och förvaltare enligt föräldrabalken

Som framgått kan ställföreträdarens uppdrag handla om att ”bevaka rätt”, att ”förvalta egendom” eller att ”sörja för person” alternativt avse ett mer begränsat uppdrag. Det är viktigt att överförmyndaren kontrollerar vilket uppdrag ställföreträdaren har innan beslut om arvode fattas och som huvudregel ska kommunikation ske innan beslut om arvode, se JO 2848-2019. Ställföreträdaren har naturligtvis bara rätt till ersättning för de uppdrag hen blivit förordnad för samt de uppgifter som utförts inom ramen för ställföreträdarskapet. I uppdraget ingår inte att själv utföra praktiska uppgifter

såsom t.ex. att städa hos huvudmannen, följa med på läkarbesök eller själv utföra en flytt av den enskildes bohag, se SOU 2021:36 s. 260.

Viss ledning kan därutöver erhållas från praxis;

- Svea hovrätt ÖÄ 6652–10; inget arvode till en ställföreträdare på grund av misskötsamhet.
- Svea hovrätt ÖÄ 5745–20; en ställföreträdarens arvode kan nedsättas helt eller delvis om ställföreträdaren försvårat tillsyn och granskning genom att sent inkomma med redovisningar.
- Hovrätten för västra Sverige ÖÄ 3790–19; oproportionerliga insatser ersätts inte, endast skäligt arvode ska utgå till ställföreträdaren.
- Hovrätten för nedre Norrland ÖÄ 585–19; arvode till en ställföreträdare kan sänkas när ställföreträdaren besökt sin huvudman vid för få tillfällen men att uppdraget och därmed arvodet ska anpassas utifrån huvudmannens faktiska behov.
- Göta hovrätt ÖÄ 56–14; arvodet ska vara skäligt i varje enskilt fall och det är överförmyndaren som fastställer skäligt arvode.
- Svea hovrätt RH 2012:12; även om ställföreträdare yrkat ersättning enligt en fastställd schablon så ska överförmyndaren pröva arvodets skälighet i förhållande till den arbetsinsats som har utförts.
- Göta hovrätt RH 2016:12; överförmyndarens riktlinjer är normerande men inte en ram/gräns för storlek på arvode eller ersättning. Skäligheten ska prövas utifrån faktiska förhållanden.

I det följande redovisas förslag till arvodesnivåer för olika typer av uppdrag (punkt 4.1–4.3).

Även om ställföreträdaren inte har att ”sörja för person” i uppdraget är han eller hon skyldig att ha en god kännedom om huvudmannens personliga förhållanden (prop. 1987/88:124 God man och förvaltare s. 139). Sådan information måste ställföreträdaren inhämta för att kunna se till att huvudmannens medel används till dennes nytta. Därför bör det i uppdraget att förvalta egendom och/eller bevaka rätt även ingå att besöka sin huvudman och att ha en personlig kontakt med denne.

I samtliga ställföreträdarens uppdrag ingår att ha kontakter med överförmyndaren, upprätta förteckning, årsräkningar och sluträkning, upprätta deklaration samt lämna en skriftlig redogörelse för uppdraget utan särskild ersättning. Detta gäller såväl för gode män och förvaltare som för förordnad förmyndare.

	4.1 Bevaka rätt	Kr/tim
	<p>Att bevaka rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för dennes person varmed detta arvoderas inom ramen enligt avsnitt 4.2 eller 4.3. Men det kan uppstå speciella händelser utöver de normalt förekommande, t.ex. att huvudmannen blir delägare i ett dödsbo, skuldsanering behöver hanteras eller att dennes fastighet ska säljas. Då det gäller enstaka eller begränsade händelser är det lämpligare att arbeta per timme för viss angelägenhet utöver arvode enligt procent av prisbasbeloppet för uppdraget i övrigt, än med stöd av procent av prisbasbeloppet. Ställföreträdaren bör i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. I vissa situationer kan det vara rimligt med en motivering varför ställföreträdaren själv utfört åtgärden i stället för att anlita annan aktör (beställa en tjänst av någon annan).</p>	
Kategori 1	<p>T.ex. lägenhetsavveckling, försäljning av fastighet eller bostadsrätt med hjälp av mäklare, boutredning och arvskifte, kontakter med fordringsägare. Kan också avse större insatser kopplat till assistansersättning, skuldsanering eller andra insatser för den enskilde.</p>	200–300 kr/tim
Kategori 2	<p>T.ex. mer kvalificerat arbete vid boutredning och arvskifte, överklagan/process kring personlig assistans eller andra välfärdsförmåner där insatsen är av kvalificerad art och av större juridisk karaktär</p>	300–400 kr/tim
Kategori 3	<p>T.ex. medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete.</p>	400–550 kr/tim

	4.2 Förvalta egendom	Grundarvode per år % av prisbasbelopp
	<p>Ställföreträdaren ska förvalta huvudmannens tillgångar på bästa sätt för denne såsom att betala räkningar, göra omplacering m.m. Tillgångarna ska i skälig omfattning användas för huvudmannens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De tillgångar som därutöver finns ska enligt huvudregeln placeras tryggt och ge en skälig avkastning (12 kap. 4 § FB).</p>	
Kategori 1	<p>Huvudmannen har ett person-/transaktionskonto, ev. också ett sparkonto med ett mindre belopp. Denne förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende eller annan aktör, ska ställföreträdaren regelbundet – en gång per månad är lämpligt – kontrollera redovisning som ska föras hos mottagaren (boende med flera). Ställföreträdaren ansöker om bidrag och ersättningar etc.</p>	10–15 %
Kategori 2	<p>Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar t.ex. ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter (t.ex. om skuldsanering) och banker eller andra finansrörelser. Kan förekomma finansiella åtgärder i ett oskiftat dödsbo eller näringsverksamhet av mer periodisk karaktär.</p>	10–30 %
Kategori 3	<p>Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för t.ex. skötsel av huvudmannens fastighet med där tillhörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.), övervakning av affärsrörelse eller betydande näringsverksamhet, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndaren.</p>	30 % -

4.3 Sörja för person**Grundarvode per år
% av prisbasbelopp**

	<p>Med att sörja för person menas att ställföreträdaren ska <i>se till att</i> huvudmannen får den hjälp och det bistånd denne behöver och har rätt till. Det är dock inte ställföreträdaren som ska utföra uppgifter som t.ex. omfattas av insatser inom socialtjänstens område (prop. 1979/80:1 Om socialtjänsten s. 227 f. och SOU 2004:112 s. 461). Om denne ändå åtar sig sådana uppgifter kan han eller hon inte räkna med att få ersättning för detta.</p>	
Kategori 1	<p>Ett besök per månad eller annat utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget, kontakt per telefon eller genom annan teknik med huvudmannen och/eller boendet, ajourhållning om den personliga situationen. Antalet besök hos huvudmannen bör inte vara för få, i det enskilda fallet, då det i vissa fall endast genom ett personligt besök kan klargöras om insatser sköts korrekt och om det finns behov av andra åtgärder.</p>	10–15 %
Kategori 2	<p>Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal eller annat medium varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter. Allt utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget.</p>	10–30 %
Kategori 3	<p>Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses och ställföreträdaren ska kunna förstå behoven vilka kan variera över tid. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, utförare av insatser, anhöriga och myndigheter.</p>	30 % -

5. Kostnadsersättning till god man och förvaltare

5.1 Bakgrund

Sedan lång tid tillbaka finns en praxis hos överförmyndare att ställföreträdarna får ersättning för utgifter med 2 % av prisbasbeloppet utan uppvisande av kvitton. Bakgrunden finns i Svenska Kommunförbundets cirkulär nummer 75.129 utgivet 1975-09-12. I detta sägs att ställföreträdaren skulle ”ha rätt att utan särskilt förhandsmedgivande av överförmyndaren/överförmyndarnämnden uppbära en ersättning motsvarande 2 procent av basbeloppet, varvid dock havda kostnader bör redovisas i årsberäkningen eller annan handling”. Ersättningen skulle täcka kostnader för kortare resor, telefon, porto m.m. Om kostnaderna översteg 2 % skulle överförmyndarens tillstånd inhämtas i förväg för uttag och därefter krävdes en redovisning av utgifterna.

Något lagstöd för ersättning av dessa 2 % av prisbasbeloppet finns inte. I prop. 1974:142 Förslag till lag om ändring i föräldrabalken, m.m. (inför den då nya lagstiftningen i SFS 1974:1038) sägs att ställföreträdaren ”bör få uttrycklig rätt till ersättning för utgifter, i den mån utgifterna varit skäligen påkallade för uppdragets behöriga fullgörande”. ”Ersättningen för utgifter bör i varje särskilt fall bestämmas av överförmyndaren/överförmyndarnämnden”.

5.2 Gällande bestämmelser

Enligt 12 kap. 16 § FB har en förordnad förmyndare, god man och förvaltare rätt till ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Det är alltså ställföreträdaren som måste visa att utgifterna varit nödvändiga för att utföra uppdraget på ett korrekt sätt.

Viss ledning kan därutöver erhållas från praxis;

- Hovrätten för övre Norrland ÖÄ 525–18; privata utgifter ersätts inte. Endast utgifter kopplade till utförandet av uppdraget ersätts.
- Göta hovrätt ÖÄ 2475–18; endast specifika utgifter kan ersättas. En utgift som medför en privat nytta bör inte ersättas.

Större kostnader

Större kostnader, såsom för längre resor med bil, biljettkostnad för längre resor och liknande ska huvudmannen stå för. Ställföreträdaren ska därför – om kostnaden kan förutses och beloppet inte rymms inom behållning på det öppna kontot – ansöka om överförmyndarens medgivande till uttag på spärrat konto vid den tidpunkt kostnaden uppstår.

Om en ställföreträdare är medveten om att huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att betala för längre resor bör frågan väckas om det är

lämpligare att utse en ny god man eller förvaltare på den plats där huvudmannen vistas. SKR:s uppfattning är att kommunen *inte* ska stå för kostnader av det här slaget. Även i de fall där det är huvudmannen som står för längre resor, bör det som huvudregel vara till huvudmannens bästa att ha en förordnad ställföreträdare som är bosatt i huvudmannens närområde med beaktande av de kostnader som kan uppstå till huvudmannens nackdel samt svårigheter att utföra uppdraget i övrigt.

Skatteverkets information till god man och förvaltare

På Skatteverkets webbsida, www.skatteverket.se, finns information om hur ersättningar för uppdrag som god man och förvaltare ska redovisas då huvudmannen betalar arvodet. Likaså finns information om avdrag för kostnadsersättning, hur de olika delarna ska beskattas samt hur ställföreträdare ska deklarerera.

6. Arvode till god man enligt 11 kap. 1–3 §§ FB

En god man som förordnats av överförmyndaren enligt någon av bestämmelserna i 11 kap. 1–3 §§ FB har naturligtvis också rätt till ett skäligt arvode. Då ett sådant uppdrag är av tillfällig natur kan det ibland vara svårt att tillämpa procentsatser som underlag för arvodesbeslutet. Då kan timarvode användas enligt ovan under rubriken ”Bevaka rätt”. I vissa fall får överförmyndaren en begäran från ställföreträdaren om visst belopp som myndigheten då får ta ställning till. Grunden är dock alltid ett ”skäligt arvode”.

7. Ersättning till förordnad förmyndare (även den som också är särskilt förordnad vårdnadshavare)

Även förordnade förmyndare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Beroende på hur stora tillgångar den underårige har och vilken arbetsinsats som krävs av den förordnade förmyndaren får överförmyndaren avgöra på vilket sätt ställföreträdaren ska ersättas. Om den underårige inte har några tillgångar alls eller mycket liten ekonomi kan det vara lämpligt att ersätta ställföreträdaren med ett schablonbelopp, medan överförmyndaren i andra fall kan använda sig av vad som sägs ovan under ”Förvalta egendom”.

Särskilt förordnad vårdnadshavare

I gällande bestämmelser finns inget stöd för att en särskilt förordnad vårdnadshavare är berättigad till ersättning för den del av uppdraget som avser vårdnaden av den underårige, om vårdnadshavaren inte har varit barnets familjehem tidigare. Om vårdnaden av barnet flyttas över till en eller två

särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet tidigare varit familjehemsplacerat hos, får kommunen fortsätta att betala dessa vårdnadshavare skälig ersättning (6 kap. 11 § SoL).

I övrigt finns det bara lagstöd för arvode gällande den del som avser förmyndarskapet, nämligen 12 kap. 16 § FB (jfr. 10 kap. 3 § FB). Överförmyndaren i den kommun där barnet är folkbokfört är ansvarig för att besluta om arvodet (16 kap. 2 § FB). Enligt SKR är det dock angeläget att särskilt förordnade vårdnadshavare får skälig ersättning för sitt uppdrag. I prop. 2013/14:225 föreslogs det en reglering i föräldrabalken om ersättning i vårdnadsdelen, men förslaget har inte resulterat i någon lagstiftning.

För närvarande har olika praxis utvecklats i landet. Det väsentliga är att kommunerna anlitar lämpliga personer som är villiga att ta på sig dessa uppdrag och att man också, på det sätt som anses lämpligast i den egna kommunen, ersätter dessa på ett rimligt sätt. Kommunen kan inte undandra sig ansvaret att till rätten anmäla behov av vårdnadshavare för ett barn som saknar ställföreträdare, eftersom varje underårigt barn har rätt till en sådan.

8. Ersättning till god man för ensamkommande barn

En god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn har enligt 12 § nämnda lag rätt till ersättning enligt 12 kap. 16 § FB. Överförmyndaren beslutar om storleken på arvodet och ersättning för kostnader på samma grunder som gäller för övriga ställföreträdare. Det krävs alltid en individuell bedömning.

I stället för att tillämpa de schabloner som angetts ovan, har en relativt vanlig modell när det gäller ersättning till gode män för ensamkommande barn varit att överförmyndaren beslutar om ett schablonbelopp per månad. En annan modell har varit att ersättning bestämts i form av timarvode. Ersättning för kostnader bör i sådana fall ges mot uppvisade utlägg.

En god man är en juridisk företrädare för barnet. Den gode mannen ansvarar inte för den dagliga omsorgen eller tillsynen över barnet och det ligger inte i uppdraget att följa med barnet till exempelvis läkare för rutinemässiga besök eller fritidsaktiviteter. Ansvaret för den dagliga omsorgen vilar i huvudsak på personalen på boendet eller familjehemsföräldrarna. Däremot har den gode mannen rätt att och bör alltid närvara vid möten hos Migrationsverket, socialtjänsten och polisen.

Ersättning från staten till kommunen

För de asylsökande barn och massflyktingar som anvisas till kommunen får kommunen ett ersättningsbelopp om 52 000 kronor per anvisat barn. Ersättningen ska täcka kostnader för bland annat resor, tolk, god man samt socialtjänstens utredning. Kommunen behöver inte ansöka om detta belopp.

SKR har vid upprepade tillfällen påtalat för lagstiftaren att denna ersättning inte täcker kostnaderna för överförmyndarens handläggning.

Varje kommun får också en ersättning för beredskap och kapacitet bestående av en fast del som uppgår till 500 000 kronor per kalenderår och en rörlig del som beräknas utifrån antalet nya asylsökande ensamkommande barn som kommunen beräknas ta emot under innevarande kalenderår. Ersättningen ska bidra till att underlätta för kommunen att ta emot barnen och hålla en god kvalitet på mottagandet.

Det finns vidare en möjlighet för Migrationsverket att betala ut ersättning till en kommun som haft betydande extraordinära kostnader för ensamkommande barn som anvisats till kommunen. Se vidare förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

För ensamkommande, placerade barn som beviljas uppehållstillstånd och folkbokförs i Sverige har kommunen rätt till en schablonersättning som uppgår till 30 000 kronor per barn. Ersättningen avser att täcka kostnader för god man och särskilda kostnader inom socialtjänsten.

Om vårdnaden av ett barn har flyttats över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som barnet tidigare har varit familjehemsplacerat hos och kommunen betalar ersättning till dessa vårdnadshavande med stöd av 6 kap. 11 § SoL har kommunen rätt till skälig ersättning för sådana kostnader. Se vidare förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Är det fråga om ett ensamkommande barn som söker uppehållstillstånd i Sverige på andra grunder än skyddsbehov finns det ingen reglering om ersättning från staten till kommunen. Det kan t.ex. gälla barn som kommit till Sverige och söker uppehållstillstånd på grund av anknytning.

9. Vem betalar arvodet, 12 kap. 16 § föräldrabalken?

Den enskilde/huvudmannen

Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvodet till ställföreträdaren. En förutsättning för det är att huvudmannen har inkomster som överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet eller tillgångar som överstiger två gånger prisbasbeloppet.

Med inkomst (nettoinkomst eller beräknad inkomst) i detta sammanhang avses den enskildes inkomst efter medgivna avdrag enligt skattelagstiftningen (SOU 2004:112 Frågor om Förmyndare och ställföreträdare för vuxna och prop. 1993/94:251 Förmyndarskapslagstiftningen s. 221). Allmänt kan det sägas avse ”inkomst före skatt”.

Med tillgångar avses ”nettotillgångar”, dvs. vad som återstår sedan medgivna avdrag enligt skattelagstiftningen har gjorts. Alltså från skattepliktiga

tillgångar dras den enskildes skulder av. Observera ”skulder” inte ”utgifter”.

Att arvode och ersättning för utgifter ska betalas med huvudmannens medel i den mån hans eller hennes inkomst eller tillgångar överstiger 2,65 gånger prisbasbeloppet respektive 2 gånger prisbasbeloppet innebär att huvudmannen får debiteras högst det överskjutande beloppet. Om såväl inkomsten som tillgångarna överstiger den angivna gränsen, får överstigande delar läggas samman vid bedömningen (prop. 1993/94:251 Förmynderskapslagstiftningen s. 221).

Observera att de sociala avgifter som belöper på den förordnade ställföreträdarens arvode inte ska inkräkta på det inkomstbelopp som den enskilde får behålla (prop. 2005/06:117 Skydd för barn genom registrering av förmyndare i vägtrafikregistret, m.m. s. 63).

Undantag både till huvudmannens fördel och nackdel

Om det finns särskilda skäl kan överförmyndaren besluta om avsteg från huvudregeln till huvudmannens fördel, dvs. kommunen får betala ersättningen till ställföreträdaren. I prop. 1993/94:251 Förmynderskapslagstiftningen (s. 221) nämns som exempel fall där huvudmannen har stora vårdkostnader som tar dennes inkomst i anspråk eller att tillgångarna består av en fastighet som huvudmannen själv bebor eller som är mycket svår att sälja till rimliga villkor.

Överförmyndaren har också i undantagsfall möjlighet att fatta beslut som är till huvudmannens nackdel. Det betyder att huvudmannen får betala ersättningen trots de angivna inkomst- och tillgångsgränserna i 12 kap. 16 § FB. Som exempel nämns i ovan angivna proposition när kommunen genom att stå för arvodet bidrar till en kapitalbindning hos huvudmannen som inte kan komma denne till godo. En sådan situation kan uppkomma t.ex. vid vården av egendom tillhörig en svårt sjuk som inte själv kan dra nytta av sina tillgångar och som inte har några nära anhöriga (prop. 1993/94:251 s.221).

Se också rättsfallet Svea hovrätt mål nr ÖÄ 4041/97 där huvudmannen avlidit och dödsboets medel understeg gränsvärdena. Hovrätten ansåg att överförmyndaren kunde fatta beslut om att dödsboet skulle betala arvode och ersättning till ställföreträdaren.

Vård av någons rätt i dödsbon

Arvode och ersättning för utgifter som avser vård av någons rätt i oskiftat dödsbo ska betalas med dödsboets medel (12 kap. 16 § fjärde stycket FB).

I första hand ska dödsboets medel tas i anspråk till täckande av ställföreträdarens anspråk på arvode och ersättning. Vid de tillfällen då dödsboets tillgångar inte räcker eller om boet är av liten omfattning blir kommunen betalningsansvarig om inte särskilda skäl föranleder annat.

Kommunen

Om inte huvudmannen eller dödsboet ska stå för ställföreträdarens arvode och ersättning för utgifter blir kommunen betalningsansvarig.

10. Föräldrar som förmyndare, 12 kap. 17 § FB

Föräldrar som är förmyndare har rätt till arvode och ersättning för utgifter med anledning av förvaltningen av den omyndiges egendom *endast* om det finns särskilda skäl.

Kommunen blir aldrig betalningsansvarig i dessa ärenden. Antingen betalas ersättningen med den omyndiges medel eller, om det gäller dödsboförvaltning, med dödsboets tillgångar.

11. Ersättning till tillfällig vårdnadshavare

En tillfällig vårdnadshavare har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för de utgifter som har varit skäligen påkallade för uppdragets utförande (6 kap. 10 f § FB). Beslut om arvode och ersättning för utgifter fattas av överförmyndaren. Vad som utgör ett skäligt arvode får bestämmas från fall till fall med beaktande av bland annat uppdragets komplexitet och den tillfälliga vårdnadshavarens erfarenhet och kunskaper. Det är SKR:s uppfattning att uppdraget som tillfällig vårdnadshavare inte sällan uppvisar likheter med uppdraget som god man för ensamkommande barn. Båda dessa uppdrag ingriper att ansvara för såväl vårdnads- som förmynderskapsfrågor för barn som befinner sig i utsatta situationer och ofta är i stort behov av stöd och hjälp från samhället. Båda uppdragen torde kräva återkommande kontakter med såväl kommunala som statliga myndigheter och i vissa fall domstolar. Vid bedömningen av riktlinjer för arvode till tillfälliga vårdnadshavare kan det därför, enligt SKR:s uppfattning, finnas skäl att hämta vägledning från motsvarande riktlinjer avseende arvode till gode män för ensamkommande barn. Regeringen anför i prop. 2020/21:150 att den timkostnadsnorm som tillämpas vid ersättning enligt rättshjälpslagen kan tjäna som riktmärke, men att skäligt arvode även kan bestämmas på annat sätt, till exempel genom användning av olika schablonbelopp. I de fall där det finns särskilda skäl att förordna en advokat eller jurist kan därmed timkostnadsnormen i vissa fall bli tillämplig. I andra fall bör det, enligt SKR:s uppfattning, bli fråga om ett arvode motsvarande vad en god man för ett ensamkommande barn erhåller.

Bestämmelsen om skäligt arvode i 6 kap. 10 f § FB gäller uppdraget som tillfällig vårdnadshavare. Om samma person även är utsedd till målsägandebiträde ersätts det sistnämnda uppdraget enligt andra bestämmelser. På samma sätt gäller andra ersättningsregler om den tillfälliga vårdnadshavaren har ett uppdrag som familjehem. Endast arbete och uppgifter kopplade till uppdraget som tillfällig vårdnadshavare bör ersättas.

12. Moms på arvode

Uppdraget som förordnad ställföreträdare enligt föräldrabalken (FB) innehåller insatser med ett betydande mått av ideell verksamhet. Det är inte en tjänst som utförs genom ett avtalsförhållande eller kan faktureras löpande. Huvudmannen har inte beställt något och arvodet fastställs, utifrån skälighet, av överförmyndaren enligt 12 kap. 16 § FB (så kallade tredjemans betalningar). Således kan varken arvodet faktureras eller medföra att kommunen/huvudmannen ska betala moms på ett fastställt arvode. Frågan har prövats av några hovrätter där de senaste avgörandena bekräftar att moms inte ska utgå på ett fastställt arvode till en ställföreträdare. Se bland annat;

- Hovrätten för nedre Norrland, mål nr ÖÄ 1601–20
- Hovrätten för övre Norrland, mål nr ÖÄ 593–19
- Hovrätten för övre Norrland, mål nr ÖÄ 594–19

Skatterättsnämnden (23–21/I meddelad 2022-02-16) anser att en förordnad ställföreträdarens stöd till sin huvudman, utifrån uppdraget, utgör tjänster som har anknytning till hjälparbete eller socialt trygghetsarbete. Därmed ska, enligt skatterättsnämnden, ett tillhandahållande från ett bolag av anställda ställföreträdare, omfattas av undantag från skatteplikt. SKR:s uppfattning är således att moms inte kan utgå på ett arvode som överförmyndaren fastställer.

13. Överförmyndaren bestämmer

Avslutningsvis finns det anledning att åter betona att det är överförmyndaren som ensam fattar beslut om

- a. ersättningens storlek (arvode plus kostnadsersättning)
- b. b) vem som ska betala, och
- c. c) hur ofta och för vilken tid arvode och ersättning för utgifter ska betalas.

Överförmyndarens beslut kan överklagas till tingsrätten. Enligt 42 § förvaltningslagen får var och en som berörs av beslutet överklaga. Det betyder att huvudmannen själv (eller hans dödsbo) och ställföreträdaren har rätt att överklaga.

14. Frågor

Frågor med anledning av detta cirkulär kan ställas till Kalle Larsson.
Frågor som rör ersättning till god man för ensamkommande barn samt
tillfällig vårdnadshavare kan även ställas till Mia Hemmestad.

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för juridik

Sara Catoni

Kalle Larsson

Stadsledningsförvaltningen
Överförmyndarkansliet

Tjänsteskrivelse

2023-12-04
ÖFN/2023:3

Ansökan om bidrag för Solna god man- och förvaltarförening

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden beviljar bidrag om 20 000 kr till Solna god man- och förvaltarförening.

Sammanfattning

Solna god man- och förvaltarförening har den 24 november 2023 inkommit med en ansökan om ekonomiskt bidrag till föreningen för verksamhetsåret 2023/2024. Av ansökan framgår att föreningen företar utbildningar för ställföreträdarna samt anordnar träffar för erfarenhetsutbyte. Sökt belopp uppgår till 20 000 kr. Det ekonomiska bidraget är enligt ansökan nödvändigt för att föreningen fortsatt ska kunna hålla hög standard på utbildningar, informationsträffar, föreläsningar med mera.

Eftersom bidraget kommer att komma Solna stads invånare till del samt bidrar till att uppfylla nämndens mål om att Solna stads huvudmän ska känna sig trygga med sina ställföreträdare bör ansökan beviljas.

Handlingar

- Bidragsansökan daterad 2023-11-24 inklusive årsredovisning för 2022 för Solna god man- och förvaltarförening

Johannes Claesson
Enhetschef

Beslutet expedieras till:
Solna god man- och förvaltarförening

Solna god man- och förvaltarförening

Org.nr: 802409-0352

2023-11-24

Överförmyndarnämnden i Solna

171 86 SOLNA

overformyndarnamnden@solna.se

Bidragsansökan

Solna god man- och förvaltarförening söker härmed ett ekonomiskt bidrag på 20 000 kronor för att 2024 kunna hålla fortsatt hög standard på våra utbildningar och informationsträffar. Vi har kostnader för lokaler, banker, resor, visst kontorsmaterial, porto, utbildningsmaterial, medlemsstöd, redovisning, revisor, försäkringar och webbhotell.

Vi behöver bidraget för att kunna anlita föreläsare i vissa frågor som kräver expertkunskap, exempelvis framtidsfullmakt.

Medlemmar

Vi har i dag 145 medlemmar.

Verksamhet 2023

Under året har vi haft flera medlemsmöten. Vi har under året anordnat en resa till Eckerö med föreläsningar och rundabordssamtal.

2023

- januari Framtidsfullmakt – extern föreläsare
- februari Årsredovisning – öppet hus för hjälp och stöd
- mars Årsmöte
- april Autism Sverige (tidigare Autism & Aspergerförbundet) – extern föreläsare
- maj Extra årsmöte
- september Eckerö-resa
- oktober Bedrägerier mot äldre – extern föreläsare
- november Försäkringskassan – extern föreläsare
- december Överförmyndaren – extern föreläsare

2024

- **januari** – Öppet hus - årsredovisning
- **februari** - medlemsmöte
- **mars** – Årsmöte
- **april** – Eckeröresa
- **september** – Demenssjukdomar – extern föreläsare
- **oktober** – Myndighetskontakter - erfarenheter

- **november** – Försäkringar för god man/förvaltare
- **december** – Att avsluta ställföreträdarskap

Extern verksamhet

Föreningen har under perioden varit representerad vid Riksförbundet Gode Män och Förvaltares ordförandeträffar och årsmöte. Vi har under året träffat ledamöter från andra godmanföreningar för att diskutera eventuella samarbeten och utbyte av erfarenheter.

Övriga verksamheter

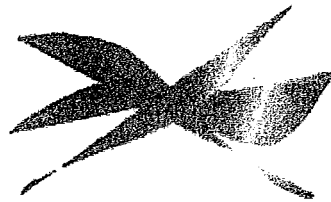
Inte minst är det mycket viktigt att vi erbjuder/medverkar till ett försäkringsskydd för gode män och förvaltare, för såväl olycksfall, kris och ansvar som rättskydd och förmögenhetsskada som de kan drabbas av i sina uppdrag.

Solna god man- och förvaltarförening hoppas därför att ni bifaller denna vår bidragsansökan.

Solna som ovan

Margaretha Stellnert
Ordförande

Bilaga: Årsredovisning för 2022

Årsredovisning 2022

Solna godman- och förvaltarförening

en ideell intresseförening för Gode Män och Förvaltare

Solna god man- och förvaltarförening

en del av RGMF

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Verksamhetsberättelse.....	3
Resultaträkning.....	5
Balansräkning.....	6
Budget 2023.....	7

Solna god man- och förvaltarförening

en del av RGMF

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR 2022

Styrelsen för Solna Godman- och förvaltarförening, 802409-0352, får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2022.

Föreningen har sitt säte i Solna och har till syfte att tillvarata intressen och utveckla sina medlemmar. Styrelsens sammansättning:

Ordförande	Margaretha Stellnert
Vice ordförande	Stefan Goldman
Kassör/försäkringsansvarig	Stig Johansson/Angelika Branke
Sekreterare/medlemsansvarig	Elisabeth Tollsten
Möteskoordinator	Anne-Marie Johansson
Studieansvarig	Ulla Ravell
Medlemsansvarig	Mari Källman
Styrelsemedlem	Imran Mirza

Styrelseledamöternas specialkompetenser omfattar områden som ekonomi, ensamkommande barn, LSS-problematik, psykproblematik, utbildning och avveckling av tillgångar mm.

MEDLEMMAR

31 december 2022 var medlemsantalet 140.

ÅRSMÖTE

hölls på Turkosen, Hannebergsgatan 41, Solna den 29 mars 2022.

VERKSAMHET

Styrelsen har haft 10 styrelsemöten.

Mötesformerna har alltmer övergått till hur de var före pandemin men alltjämt med hänsyn till de allmänna råden och folkhälsoföreskrifterna. Möten och utbildningstillfällen har i huvudsak varit i form av fysiska möten.

Föreningen tillhandhåller och administrerar en grupplivförsäkring för gode män och förvaltare genom föreningens medlemskap i Riksförbundet Gode Män och Förvaltare (RGMF).

Föreningen har under 2022 anordnat 9 st medlemsmöten/utbildningstillfällen/föreläsningar.

Januari	Årsredovisning – öppet hus (2 tillfällen)
Februari	Grundutbildning
Mars	Kerstin Fälldin – om att överklaga
April	Grundutbildning
Maj	Halvdagskonferens
September	Grundutbildning
Oktober	Myndighetskontakter
November	Grundutbildning
December	Bråk efter döden

Föreningen är en ideell intresseförening för gode män och förvaltare och bildades 1999.

Föreningens syfte är att dess medlemmar:

- ska få stöd i sitt uppdrag,
- ska få möjlighet till erfarenhetsutbyte,
- ska få tillgång till möten med föreläsare i aktuella ämnen och frågor,
- ska få tillgång till försäkring i samband med uppdrag,
- förmedla RGMF:s försäkring via försäkringsmäklarföretaget Tydliga,
- bidra med utbildning genom studiecirkel och medlemsmöten samt nätverksbildning,

Solna god man- och förvaltarförening

en del av RGMF

- med information och utbildning hjälpa medlemmarna att på bästa sätt fullgöra sitt uppdrag,
- bistå medlemmarna i kontakten med anhöriga, institutioner, kommuner och myndigheter,
- samarbeta i gemensamma frågor med övriga godmanföreningar.

Vid styrelsemöte i augusti 2022 diskuteras att samarbete och arbetet i styrelsen inte fungerar och att ett avsevärt mycket bättre samarbete och kommunikation önskades. Styrelsemedlemmar var inte villiga att fortsätta samarbeta med aktuell sammansättning och alla förutom ordförande lämnade sina uppdrag.

Ordföranden fick uppdraget att adjungera en styrelse fram till årsmöte 2023 och kallade till möte 7 september då styrelsen konstituerade sig för att kunna fullfölja verksamheten fram till årsmötet 2023 med en interimistisk styrelse. En av de tidigare styrelsemedlemmarna, Stig Johansson, kallades inte och en annan tidigare styrelsemedlem, Imran Mirza, avstod från att vara delaktig i styrelsearbetet.

EKONOMI

Föreningens ekonomiska ställning framgår av bifogade resultat- och balansräkningar.

Styrelsen föreslår årsmötet besluta att resultatet av årets verksamhet, 39 453 kr, balanseras i ny räkning enligt nedan.

Nettoomsättning	56 750
Resultat efter finansiella poster	39 453
Balanseras i ny räkning	39 453

INFORMATION

Genom hemsida och utskick av nyhetsbrev per mejl har medlemmarna kunnat få tillgång information.

SLUTORD

År 2022 har präglats av efterdyningar av Covidpandemin och vi har erfarit att en del alltiämt avstår från fysiska möten men vi ser med tillförsikt fram mot nya utmaningar och överväganden med den allmänna digitalisering

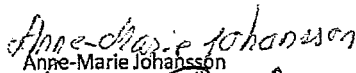
som pågår i samhället i åtanke.

Ett varmt tack för det gångna året och hopp om ett intressant och aktivt 2023.

Margaretha Stellnert, ordförande

Stefan Goldmann

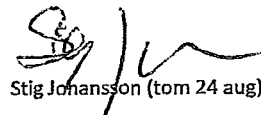

Mari Källman

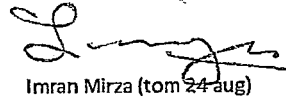

Anne-Marie Johansson

Angelika Branke

Ulla Ravell

Elisabeth Tollsten

Stig Johansson (tom 24 aug)

Imran Mirza (tom 24 aug)

Solna god man- och förvaltarförening

en del av RGMF

RESULTATRAPPORT 2022-01-01—2022-12-31

Rörelsens intäkter mm		Perioden	Akkumulerat
Nettoomsättning			
3010	Medlemsavgifter	54 580,00	54 580,00
3690	Övriga sidointäkter	2 169,00	2 169,00
3740	Öresutjämning	<u>0,60</u>	<u>0,60</u>
S:a Nettoomsättning		56 749,60	56 749,60
Övriga rörelseintäkter			
3989	Bidrag från kommuner mm	57 000,00	57 000,00
3990	Övriga ersättningar, bidrag och intäkter	<u>3 900,00</u>	<u>3 900,00</u>
S:a Övriga rörelseintäkter		60 900,00	60 900,00
S:A RÖRELSEINTÄKTER MM		117 649,60	117 649,60
Rörelsens kostnader			
4010	Mötes- konferens- och utbildningskostnader	<u>-26 262,40</u>	<u>-26 262,40</u>
S:a Rörelsens kostnader		-26 262,40	-26 262,40
BRUTTOVINST		91 387,20	91 387,20
Övriga externa kostnader			
5011	Hemsida/videokonferens	-3 017,50	-3 017,50
5612	Rättsskyddsförsäkring	-34 031,00	-34 031,00
5910	Förbundsavgifter (RGMF)	-7 700,00	-7 700,00
5940	Förbunds möte	-3 508,00	-3 508,00
5990	Övriga kostnader	-1 920,00	-1 920,00
6110	Kontorsmaterial	-169,00	-169,00
6570	Bankkostnader	<u>-972,35</u>	<u>-972,35</u>
S:a Övriga externa kostnader		-51 317,85	-51 317,85
S:a Rörelsens kostnader		-77 580,25	-77 580,25
RESULTAT FÖRE AVSKRIVNINGAR		40 069,35	40 069,35
RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR		40 069,35	40 069,35
RESULTAT FÖRE FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER		40 069,35	40 069,35
Övriga intäkter			
8390	Övriga finansiella intäkter	<u>500</u>	<u>500</u>
S:a resultat från finansiella intäkter		500	500
RESULTAT EFTER INTÄKTER OCH KOSTNADER		40 569,35	40 569,35
RESULTAT FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATT		40 569,35	40 569,35
RESULTAT FÖRE SKATT		40 569,35	40 569,35
BERÄKNAT RESULTAT		40 569,35	40 569,35
8999	Årets resultat	-39 453,25	-39 453,25

Solna god man- och förvaltarförening

en del av RGMF

BALANSRAPPORT 2022-01-01—2022-12-31

TILLGÅNGAR		Ing. balans	Period	Utg. balans
Omsättningstillgångar				
1920	Plusgiro	22 290,96	47 851,93	70 142,89
S:a Kassa och Bank		<u>22 290,96</u>	<u>47 851,93</u>	<u>70 142,89</u>
S:a Omsättningstillgångar		22 290,96	47 851,93	70 142,89
S:A TILLGÅNGAR		22 290,96	47 851,93	70 142,89
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
2010	Eget kapital	-60 884,64	36 150,00	-24 734,64
2019	Årets resultat	<u>40 140,00</u>	<u>-79 593,25</u>	<u>-39 453,25</u>
S:a Eget kapital		-20 744,64	-43 443,25	-64 187,89
Kortfristiga skulder				
2440	Leverantörsskulder	0,00	-5 955,00	-5 955,00
2890	Övriga kortfristiga skulder	<u>-1 546,32</u>	<u>-1 546,32</u>	<u>0,00</u>
S:a kortfristiga skulder		-1546,32	-4408,68	-5 955,00
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		-22 290,96	-47 851,93	-70 142,89
Beräknat resultat		0,00	0,00	0,00

Solna god man- och förvaltarförening

en del av RGMF

Budget 2023

INTÄKTER

Medlemsavgifter	55 000
Bidrag kommuner	47 000
Summa intäkter	102 000

UTGIFTER

Mötesomkostnader	35 000
Rättsskyddsförsäkringar	35 000
Förbundsavgifter	7 000
Förbundsmöte	4 000
Brevpapper porto	1 000
Bankkostnader	1 500
IT kostnader	2 500
Resersättningar	3 000
Summa utgifter	89 000

RESULTAT

Årets resultat	13 000
----------------	--------

Stadsledningsförvaltningen
Överförmyndarkansliet

Tjänsteskrivelse

2023-11-06
ÖFN/2023:2

Överförmyndarnämndens sammanträdesdagar 2024

Förslag till beslut

Överförmyndarnämnden fastställer följande sammanträdesdagar under 2024, med start kl. 15:30 om inget annat framgår av föredragningslistan.

Våren

15 februari
21 mars
16 maj
13 juni

Hösten

22 augusti
26 september
7 november
12 december

Sammanfattning

Överförmyndarnämndens sammanträdesdagar ska fastställas för år 2024. I förslaget har hänsyn tagits till bland annat helgdagar, andra nämnders sammanträden samt tillgång till lokal.

Överförmyndarnämndens sammanträden hålls vanligtvis på torsdagar.

Johannes Claesson
Enhetschef

Anna Eken
Nämndsekreterare

Ärende 7-10

Handlingarna publiceras ej med hänvisning till sekretesskänsligt innehåll.

Om du önskar ta del av handlingarna kontaktar du överförmyndarnämnden som gör en prövning enligt offentlighets- och sekretesslagen (OSL).